

Muzeum Podgórze pokaże, jak handlowano solą

2017-05-26

Jesienią tego roku Muzeum Historyczne Miasta Krakowa otworzy w budynku tzw. Zajazdu pod św. Benedyktem, przy ul. Limanowskiego, nowy oddział - Muzeum Podgórze, w którym prezentowana będzie wystawa „Miasto pod kopcem Kraka”. Obecnie trwają intensywne prace nad scenariuszem ekspozycji. Już dziś możemy zdradzić, że jednym z jej wątków będzie ważny, choć niezbyt nieznan, temat handlu wielicką solą.

Oczywiście głównym bohaterem wystawy będzie Podgórze – miejsce, które z podkrakowskiej osady rolniczej, z przemysłowym potencjałem, w ciągu niespełna 100 lat zamieniło się w nowoczesne miasto, zamieszkane przez świadome, postępowe społeczeństwo. To miasto, które w założeniach miało być austriackie, stało się miejscem, gdzie rozpoczął się proces odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r. Na ekspozycji nie zabraknie miejsca dla mieszkańców Podgórze i lokalnych społeczników, w których głowach narodziła się i urzeczywistnia idea Muzeum Podgórze.

Na wystawie zaprezentowany zostanie temat handlu wielicką solą. Odbывał się on na prawym brzegu Wisły, na terenie wsi Zabłocie, należącej od XIV w. do lat 70. XVIII stulecia do miasta Kazimierza, a potem do miasta Podgórze w monarchii austriackiej. Tutaj, w Zabłociu, od XVI w. do lat 60. XIX w. działał port i skład soli wielickiej.

Od XIII w. traktem solnym pod Krzemionkami ciągnęły wozy kupieckie z wielicką solą, dowożąc ją m.in. na rynek miasta Kazimierza i Krakowa. Rola tej międzynarodowej drogi handlowo-pocztowej przekładała się w XIX w. na duże znaczenie Podgórze jako ważnego miasta w polityce gospodarczo-militarnej dworu wiedeńskiego. Sól, zwana białym złotem, przynosiła poważne dochody cesarstwu austriackiemu, które od I rozbioru Polski zmonopolizowało jej produkcję i sprzedaż.

Temat handlu solą na wystawie przybliżą ikonografia i modele. Można będzie zobaczyć ryciny pokazujące pracę w kopalni wielickiej i techniczne etapy wydobywania soli, składanie beczek i załadunek na powierzchni na wozy prapolskie. Pokazane zostaną modele portu solnego, wozu transportowego, statków przewożących sól oraz kopie beczek z solą, bałwanów solnych (krakowskiego i austriackiego), kruchów i „cebrówki” (sól drobna), a także przedmiotów potrzebnych do załadunku. Jak wyglądały spław soli i praca szyprów, pokaże animacja filmowa z użyciem panoramy miasta Kazimierza z końca XVI w., z płynącymi Wisłą galarami, skutami i komięgami. Port solny tętnił życiem, gwarem, skrzypieniem wozów, odgłosami przetaczanych na statki po drewnianych mostkach bałwanów solnych i beczek, pluskiem wiosel i szumem uderzającej o brzegi wiślanej wody, co będzie słychać na wystawie.

Prezentowane na ekspozycji plany pokażą lokalizację składu solnego i jego rozbudowę w latach 1817–1819. Z tego czasu pochodzi jedyny zachowany do dzisiaj świadek historii portu solnego na Zabłociu – budynek przy ul. Na Zjeździe zwany powszechnie składem solnym. Faktycznie była to stajnia dla koni, które ciągnęły galary z solą w górę rzeki do Dworów pod Oświęcimiem. Po 1846 r. budynek zajęły wojska austriackie na koszary.

Julian Ursyn Niemcewicz, który w 1811 r. podróżował po Galicji, zapisał: „Przebywszy Wisłę jedzie się drogą przez Austriaków robioną, którą rząd nasz wybornie utrzymuje. Miłym było dla mnie widokiem spotykać mnóstwo wozów naładowanych beczkami i bałwanami soli do Krakowa

**Magiczny
Kraków**

prowadzonej”.

Partnerem wystawy jest Archiwum Narodowe w Krakowie.

Przedsięwzięcie prowadzone jest w ramach zadania inwestycyjnego „Muzeum Podgórze – oddział Muzeum Historycznego Miasta Krakowa – adaptacja nieruchomości przy ul. Powstańców Wielkopolskich 1 w Krakowie w celu utworzenia Muzeum Podgórze”, realizowanego przez Muzeum Historyczne Miasta Krakowa wspólnie z Gminą Miejską Kraków.

Model szkuty i komięgi w XVII w., statki rzeczne używane do transportu soli, oprac. i wyk. Marek Parczyński / Fot. MHK / materiały prasowe

Fragment widoku Krakowa od północnego zachodu, autor nieznany, rysunek 1603-1605, ryt. 1617 r., Kolonia, miedzioryt. Widoczne są nad Wisłą (wówczas zwaną Zakazimierką) dwa budynki składu soli wielickiej na terenie Zabłocia. / Fot. MHK / materiały prasowe

Podgórze i Kraków od południa, około 1810 r., rycina Sebastiana Langera według rysunku Michała Stachowicza. Dylizans jedzie traktem Izdebnickim (na Myślenice i Śląsk Cieszyński) - to obecna ul. Kalwaryjska. Tędy podążały w 1. połowie XIX w. wozy z solą z podgórskiego składu w kierunku Bielska. / Fot. MHK / materiały prasowe